

Dutch A: language and literature – Higher level – Paper 1
Néerlandais A : langue et littérature – Niveau supérieur – Épreuve 1
Neerlandés A: lengua y literatura – Nivel superior – Prueba 1

Friday 8 May 2015 (afternoon)
Vendredi 8 mai 2015 (après-midi)
Viernes 8 de mayo de 2015 (tarde)

2 hours / 2 heures / 2 horas

Instructions to candidates

- Do not open this examination paper until instructed to do so.
- Question 1 consists of two texts for comparative analysis.
- Question 2 consists of two texts for comparative analysis.
- Choose either Question 1 or Question 2. Write one comparative textual analysis.
- The maximum mark for this examination paper is **[20 marks]**.

Instructions destinées aux candidats

- N'ouvrez pas cette épreuve avant d'y être autorisé(e).
- La question 1 comporte deux textes pour l'analyse comparative.
- La question 2 comporte deux textes pour l'analyse comparative.
- Choisissez soit la question 1, soit la question 2. Rédigez une analyse comparative de textes.
- Le nombre maximum de points pour cette épreuve d'examen est de **[20 points]**.

Instrucciones para los alumnos

- No abra esta prueba hasta que se lo autoricen.
- En la pregunta 1 hay dos textos para el análisis comparativo.
- En la pregunta 2 hay dos textos para el análisis comparativo.
- Elija la pregunta 1 o la pregunta 2. Escriba un análisis comparativo de los textos.
- La puntuación máxima para esta prueba de examen es **[20 puntos]**.

Blank page
Page vierge
Página en blanco

Kies vraag 1 of vraag 2.

1. Analyseer en vergelijk de volgende twee teksten. Behandel de overeenkomsten en verschillen tussen de twee teksten. Geef daarbij tevens commentaar op het belang van de context, het publiek waarvoor de teksten bestemd zijn, het doel van de teksten en de formele en stilistische kenmerken.

Tekst A

Vader

Hij was gekamd, gewassen en in leven,
geen tanden meer, maar warm rond zijn karkas,
verbaasde ogen achter brillenglas.
Waar was zijn vrouw, waar was zijn huis gebleven.

- 5 Hij wist niet of hij woonde waar hij was.
Hij wist niet of ze eten zouden geven
en wie was op bezoek geweest zo-even
in zijn met thee en troost bekleed moeras.

- 10 Alles werd nu en alles onbestemd.
Hij gaf het op, de broek met scherpe vouw
bleef in de kast, hij lag en wachtte af

hallo daar roepend in zijn onderhemd,
tot hij zijn zoon die hem nog groeten wou
zag en herkende en zijn zegen gaf.

Joke van Leeuwen, www.stadsdichterjokevanleeuwen.be (2010)

Tekst B

Mama blijft vragen of we haar terug meenemen naar huis

Andrea Croonenberghs, Vlaamse actrice en omroepster, geeft niet veel prijs over haar privéleven. Over de ziekte van Alzheimer bij haar moeder wil ze wel getuigen. “Erover praten, helpt me om te leren omgaan met haar ziekte.”

Sinds wanneer weet je dat je moeder aan de ziekte van Alzheimer lijdt?

“Ongeveer tien jaar geleden begon mama vergeetachtig te worden. Ze bleef bepaalde dingen herhalen, rakelde sommige dingen uit het verleden steeds opnieuw op... De diagnose werd gesteld toen de huisarts haar verwees naar een geheugenspecialist. Mama woonde toen alleen in een huis in Genk. Ze is daar nog acht jaar kunnen blijven wonen. We schakelden thuishulp in om te koken, te poetsen en haar te verzorgen, maar ze stuurde iedereen koppig weg. Mijn broer, zus en ik beseften dat ze niet alleen zou kunnen blijven wonen en gingen op zoek naar een rusthuis.”

Plots is het allemaal heel snel gegaan...

“Ja, heel bruusk, niet alleen voor haar, maar ook voor ons. Mama is op een bepaald moment thuis gevallen. Een buurvrouw en goede vriendin van mama was ongerust en belde de huisarts op. Toen ik in Genk aankwam, was mama weg. De huisarts had beslist om haar naar het ziekenhuis te laten brengen. Rationeel gezien had de huisarts gelijk om haar te laten opnemen, maar ik had het er heel moeilijk mee dat hij dit over onze hoofden heen had beslist en dat ik mama op dat moment niet had kunnen begeleiden.”

Is je moeder nog teruggeweest naar haar huis?

“Mama verbleef kort op de spoedafdeling. Ze werd overgebracht naar een ander ziekenhuis in Genk

en dan naar een ziekenhuis in Lanaken dat gespecialiseerd is in de opvang van bejaarden die niet meer alleen thuis kunnen blijven in afwachting van hun overplaatsing naar een rusthuis. Dat was allemaal heel desoriënterend voor mama. Ze wist niet waar ze was en was al haar routine kwijt. Mama had altijd alles – tot in de perfectie – zelf gedaan.

Niet alleen het nu is weg, er zijn intussen vele jaren weggewist.

Plots had ze geen enkele verantwoordelijkheid meer. Van de ene dag op de andere werd alles voor haar gedaan. Vier maanden later kwam er een kamer vrij in het rusthuis waar mama op de wachtlijst stond. Mijn broer, zus en ik probeerden er ‘haar’ kamer van te maken, met haar meubels en andere dingen waarmee ze vertrouwd was.”

Hoe reageerde je moeder toen ze voor het eerst haar kamer binnenkwam?

“Ze herkende alles meteen. Ze was heel opgewekt en blij. Maar nog diezelfde namiddag vroeg ze ‘of we haar straks mee naar huis zouden nemen.’ We zijn nu twee jaar verder en nog altijd beseft mama niet dat het rusthuis nu haar thuis is. Tijd en ruimte hebben totaal geen structuur meer in haar hoofd. Ik vergelijk het soms met dromen waarin je de weg kwijt bent of waarin je heel lang met iets onbelangrijks bezig bent dat maar niet wil lukken, waardoor je je gevangen voelt in de situatie.

Soms denk ik dat Alzheimer zo moet aanvoelen, ook al weet ik het natuurlijk niet, ik kan niet in mama's hoofd kijken. Mama wil absoluut elke dag haar krant lezen, maar we merken dat ze niet meer begrijpt wat ze leest, de betekenis van de woorden sijpelt niet meer binnen."

Is het verleden ook weg?

"Langzaam worden er stukken uit weggewist. Enkele maanden nadat mama naar het rusthuis was verhuisd, nam ik haar mee met de auto voor een tochtje door Genk, de stad waar ze altijd heel graag heeft gewoond. Om de een of andere reden is ze ook ontzettend fier op 'haar' stad.

Als ik binnenkom, vraagt ze me dikwijls wat ik kom doen. "Je bezoeken," antwoord ik. "O, dat is lief," zegt ze dan lachend.

Ze herkende nog veel plaatsen. Als ik nu aan mama vraag of ze haar huis nog kent waar ze zeventien jaar heeft gewoond, dan antwoordt ze ontkennend. Niet alleen het nu is weg, er zijn intussen vele jaren weggewist."

Heb je het gevoel dat je moeder nog kan genieten?

"Ze lijkt te genieten als haar kinderen dicht bij haar zijn. 'Kom es dicht bij mij', zegt mama keer op keer. We zitten soms een hele tijd hand in hand. Ik denk dat direct menselijk contact nu heel belangrijk voor haar is."

Hoe kijk je naar de toekomst?

"Mama herkent bijna niemand meer, behalve haar drie kinderen. Wat als ze ons plots niet meer herkent? Sommige Alzheimerpatiënten blijven net hun kinderen altijd herkennen, maar ik vrees dat dit bij mama op een bepaald moment zal wegvallen. Ik ben daar zeer bang voor. Toch wil ik er niet te hard bij stilstaan. Het is zo al erg genoeg. Het heeft geen zin om me nu al in te beelden hoeveel erger het nog kan worden."

Frederika Hostens en Cois Van Roosendael, online magazine *Maczima* (2011)

2. Analyseer en vergelijk de volgende twee teksten. Behandel de overeenkomsten en verschillen tussen de twee teksten. Geef daarbij tevens commentaar op het belang van de context, het publiek waarvoor de teksten bestemd zijn, het doel van de teksten en de formele en stilistische kenmerken.

Tekst C

Kerstrede Koningin Beatrix

In de schaduw van de tijden schijnt het licht van Kerstmis. Het kerstverhaal speelt in sombere dagen van onderdrukking en zorg. Op zoek naar onderdak klopten Jozef en Maria aan bij een herberg waar voor hen geen plaats bleek te zijn. Maar hun werd toch een veilige plek in een stal gegund. Daar is Jezus geboren. Met zijn komst straalt in onze wereld het licht van de
5 liefde die ons verbindt met onze medemensen.

Wezenlijk is de aloude opdracht: hebt uw naaste lief als uzelf. Vandaag is het minder duidelijk wat dat betekent. Weten we nog wie onze naaste is? Het is een ieder die op onze weg komt: de medemens in ons leven. Maar zien wij die ook? Laten wij wie wellicht onze steun en
10 hulp nodig hebben aan hun lot over of staan wij open voor toenadering en contact en bieden we een helpende hand? Hoe goed professionele zorg ook is, we blijven aangewezen op een samenleving waarin mensen oog hebben voor elkaar. Bij tegenslag en verdriet is nu eenmaal niet alles alleen te verwachten van overheid en maatschappelijke instellingen. Gelukkig zijn er dan ook velen die zich inzetten wanneer dat nodig is.

In deze tijd van mondialisering zijn snelheden vergroot en afstanden verkleind. Technische
15 vooruitgang en individualisering hebben de mens onafhankelijker en afstandelijker gemaakt. We zijn meer en meer op onszelf aangewezen. Toch blijft een plek waar wij ons thuis voelen, vertrouwen kunnen hebben in de mensen om ons heen en mogen uitgaan van solidariteit enorm belangrijk. Misschien is wel de grootste uitdaging hoe individu en
20 gemeenschap weer met elkaar te verbinden en vertrouwen te herstellen. Ook de crisis van vandaag leert ons dat.

Wanneer de zorgen groot zijn, wordt de behoefte aan een gezamenlijk perspectief sterker gevoeld. Godsdiensten en levensovertuigingen wijzen op verantwoordelijkheid voor de naaste. Vroeger was er vrijwel overal burenhulp en vormde nabuurschap de basis van de samenleving. Men kende elkaar. Maar de moderne mens lijkt weinig aandacht te hebben voor de naaste. Nu
25 is men vooral met zichzelf bezig. We zijn geneigd van de ander weg te kijken en onze ogen en oren te sluiten voor de omgeving. Tegenwoordig zijn zelfs burens soms vreemden. Je spreekt elkaar zonder gesprek, je kijkt naar elkaar zonder de ander te zien. Mensen communiceren via snelle korte boodschapjes. Onze samenleving wordt steeds individualistischer. Persoonlijke vrijheid is los komen te staan van verbondenheid met de gemeenschap. Maar zonder enig
30 "wij-gevoel" wordt ons bestaan leeg. Met virtuele ontmoetingen is die leegte niet te vullen; integendeel, afstanden worden juist vergroot. Het ideaal van het bevrijde individu heeft zijn eindpunt bereikt. We moeten trachten een weg terug te vinden naar wat samenbindt. Steeds minder roept de medemens bij ons solidariteit en compassie op. Om te kunnen meeleven is tastbare nabijheid nodig. Echt contact ontstaat in daden en woorden. Taal is onmisbaar bij
35 het opbouwen van vertrouwen. Maar wie het gesprek niet aangaat, sluit zichzelf uit. Zo kan een middel om mensen tot elkaar te brengen ook een barrière zijn voor wie niet begrijpt en niet begrepen wordt. Dan komt er geen saamhorigheid en blijven naasten buitenstaanders.

40 Via woord en beeld komt veel verdriet van anderen tot ons, maar dat is vaak ver weg en roept eerder gevoelens van onmacht op. Teveel informatie stompt mensen ook af. Zo zijn we misschien wel doof en blind geworden voor de naaste. Meeleven wordt weggedrukt. Gemeenschapsgevoel gaat verloren.

45 De moderne technische mogelijkheden lijken mensen wel dichter bij elkaar te brengen maar ze blijven op “veilige” afstand, schuilgaand achter hun schermen. Wij kunnen nu spreken zonder te voorschijn te komen, zonder zelf gezien te worden, anoniem. Domweg, grofweg emoties uiten is makkelijk geworden. Op spreken zonder respect wordt niemand meer afgerekend. Niet het vreemd zijn maakt de ander agressief maar agressiviteit maakt de ander tot vreemde.

50 De naaste lijkt dus vervreemd en ver weg, maar bij rampspoed zien we plotseling hoe medegevoel wordt opgeroepen waardoor mensen zichzelf wegcijferen, aarzeling overwinnen, eigen angst of afkeer opzij zetten en alles over hebben voor een medemens in nood. In de moeilijkste omstandigheden kan barmhartigheid zich uiten in daadwerkelijke naastenliefde. Mededogen verbindt ons met de naaste in nood. Een vastgehouden hand, een stem die moed inspreekt en ogen gericht op contact kunnen de boodschap van naastenliefde indringend overbrengen. In vrijwillige inzet voor anderen kent ons land een grote traditie.

55 Onze wereld heeft mensen nodig met passie en betrokkenheid, die een plaats geven aan wie zijn buitengesloten, die klaar staan voor hun medemensen en die blijven geloven in het goede. Kerstmis brengt ons in een sfeer van warmte en nabijheid. In de stal bij een volle herberg wordt de bescheiden plek gevonden waar het leven van Jezus begint. In het donker van die nacht schijnt het licht van vrede op aarde en liefde voor de naaste. Ik wens u allen een gezegend Kerstfeest toe.

Kerstrede van Koningin Beatrix uitgesproken op 25 december 2009

Tekst D

Hoe sociaal is social media?

Het maakt ons socialer

Volgens onderzoek uitgevoerd door de *University of Texas at Austin* maken sociale media ons meer sociaal. Tijdens een ondervraging van 900 recent afgestudeerde studenten onderzochten Craig Watkins en Emily Lee de impact op het sociale leven van Facebook-gebruikers met als conclusie dat sociale media nieuwe mogelijkheden bieden op het gebied van vriendschap.

- 5 Twee van de voornaamste redenen waarom jongeren Facebook gebruiken is om in contact te blijven met verre vrienden (47 %) en familieleden (35 %). Watkins wijst op het feit dat een aantal jaren geleden het sociale netwerk van jongeren veel beperkter was:

“It would have been unimaginable for young people to have their family members as part of their network¹.”

- 10 Socioloog Keith Hampton gelooft ook dat technologie en sociale netwerken ons leven op een heel positieve manier beïnvloeden. Samen met het *Pew Research Center's Internet Project* deed hij onderzoek naar de sociale netwerken van mensen en hoe het gebruik ervan samenhangt met vertrouwen, tolerantie, sociale steun, en maatschappelijke en politieke betrokkenheid:

- 15 “People who use sites like Twitter and Facebook have more close relationships and are more likely to be involved in civic and political activities².”

- 20 Hij concludeerde dat mensen die meerdere keren per dag sociale netwerken gebruiken 43 % meer kans hebben dan andere internetgebruikers om te voelen dat de meeste mensen te vertrouwen zijn. Daarnaast hebben ze 9 % meer hechte relaties en krijgen ze meer sociale steun. Denk maar aan al die mensen die je beterschap wensen wanneer je status op Facebook “ziek in bed” is.

Socioloog, blogger en mediaconsulent Tom Gouman werd in 2011 geïnterviewd door studenten van de *Hogeschool voor de Kunsten in Utrecht* over het onderwerp sociale media en vriendschap vanuit sociologisch perspectief.

- 25 Dat de omgang met elkaar is veranderd, is algemeen bekend. Gouman schrijft dit echter niet onmiddellijk toe aan het internet en de sociale media:

- 30 “Wat je ziet is dat de gemeenschappen waar mensen deel van uitmaken niet meer gelden voor het leven. Mensen wonen niet meer hun hele leven in hetzelfde huis, in hetzelfde dorp. Gemeenschappen worden daarom minder hecht en vluchtiger. Hierbij is het wel belangrijk dat de behoefte om deel uit te maken van een gemeenschap altijd zal blijven. De mens is namelijk ten diepste een sociaal wezen.”

Maar wat is dan de invloed van sociale media op relaties en vriendschap? Face-to-face ontmoetingen zullen volgens Gouman altijd een belangrijke rol blijven spelen bij het onderhouden van sterke banden en vriendschappen:

- 35 “Sociale media zorgen er dus zeker niet voor dat we minder of meer goede vrienden hebben of dat het contact met hen oppervlakkiger wordt, zoals vaak wordt gesteld.”

Paula Vermeulen, bewerkt fragment uit het essay
“Hoe sociaal zijn social media?”, www.paula-vermeulen.nl (2011)

¹ “Het was gewoon ondenkbaar dat familieleden deel uitmaakten van het netwerk van jonge mensen.”

² “Mensen die sites zoals Twitter en Facebook gebruiken hebben betere relaties en zijn meer geneigd om zich te engageren voor maatschappelijke en politieke kwesties.”
